

ОСВІТНЯ ПОЛІТИКА ТА ОСВІТНЄ ПРАВО

POLITYKA EDUKACYJNA I EDUKACYJNE PRAWO

УДК 378.048.2 : 614.23

Ярослав Цехмістер

ORCID iD 0000-0002-7959-3691

доктор педагогічних наук, професор,
член-кореспондент НАПН України,
перший проректор з науково-педагогічної роботи,
Національний медичний університет імені О. О. Богомольця,
бульвар Т. Шевченка, 13, 01601 Київ, Україна,
Ya.Tsekhmister@gmail.com

Олександра Лисенко

ORCID iD 0000-0001-9356-1306

кандидат педагогічних наук, доцент,
заступник директора Інституту післядипломної освіти,
Національний медичний університет імені О. О. Богомольця,
бульвар Т. Шевченка, 13, 01601 Київ, Україна,
A.Yu.Lysenko@gmail.com

КОДИФІКАЦІЯ МЕДИЧНОГО ЗАКОНОДАВСТВА З ПОЗИЦІЇ ПІДВИЩЕННЯ ПРАВОВОЇ КУЛЬТУРИ ЛІКАРІВ В УКРАЇНІ

У запропонованій статті окреслено сучасний стан законодавства України з питань охорони здоров'я; представлено результати опитування лікарів щодо рівня їх знань у галузі медичного права; визначено причини, які на думку лікарів, ускладнюють роботу з джерелами правової інформації; здійснено аналіз правовідносин між суб'єктами галузі охорони здоров'я щодо питань, пов'язаних з відшкодуванням шкоди, завданої каліцтвом, іншим ушкодженням здоров'я або смертю фізичної особи з позиції Цивільного кодексу України та практики цивільного судочинства; обґрунтовано доцільність створення Медичного кодексу України з метою підвищення правової культури лікарів.

Ключові слова: кодифікація медичного законодавства; медичне право; правова культура лікарів.

<https://doi.org/10.28925/2226-3012.2018.7.131137>

Вступ. В умовах нового еволюційного поступу Україна зможе досягти значних успіхів якщо її реальним пріоритетом стане всебічний розвиток людини (Сисоева, 2006), особливо важливим, на нашу думку, є розвиток її правової культури. Відповідно до указу Президента України від 14 листопада 2017 р. № 361/2017 2018 рік оголошено в Україні роком реалізації просвітницького

проекту «Я маю право!» який розроблено з метою підвищення рівня правової культури та свідомості в суспільстві, поширення юридичних знань щодо правових гарантій у різних сферах громадського життя (URL: <http://www.president.gov.ua/documents/3612017-22974>).

З огляду на суспільну пріоритетність здоров'я населення, що розглядається в якості провідного критерію розвитку цивілізації та забезпечує передумови для економічного, соціального і

політичного добробуту в державі, необхідним постає підвищення правової культури фахівців галузі охорони здоров'я, як таких, що усвідомлюючи свою позитивну відповідальність сприяють укріпленню та збереженню найвищих соціальних цінностей – життя та здоров'я людей.

Сьогодні, в умовах реформування медичної галузі в Україні та переходу до ринкової економіки, кваліфіковане здійснення медичної діяльності передбачає наявність в лікарів не лише достатніх професійних знань і вмінь у галузі медицини, але і навичок правового, економічного, психологічного, педагогічного характерів тощо. Постає сучасного лікаря характеризується багатогранністю його професійної особистості, здатністю до кваліфікованого надання ефективної, безпечної та доступної медичної допомоги відповідно до сучасних протоколів лікування та з дотриманням чинних нормативно-правових вимог.

Мета статті – проаналізувати сучасний стан законодавства України з питань охорони здоров'я та представити результати опитування лікарів щодо рівня їх знань у галузі медичного права.

Результати дослідження. З огляду на те, що медична практика в Україні регламентується цілою низкою різногалузевих нормативно-правових актів нами, за допомогою Google Forms, було проведено онлайн опитування серед лікарів різних спеціальностей метою якого було визначення рівня їх знань у галузі медичного права шляхом самооцінювання.

Так, з цією метою нами було створено анкету, що складається з 18 запитань, які структуровані на дві частини: перша – біографічна, що складається з 6 запитань, друга – безпосередньо стосується медичного права.

За результатами анкетування нами було опитано 610 респондентів, з 9 регіонів нашої держави, 50,8%

($\pm 2,15\%$) з яких – жінки і 49,2% ($\pm 1,11\%$) – чоловіки. За віковими групами опитані розподілились наступним чином: 34,4% ($\pm 1,55\%$) – 18-24 роки, 26,2% ($\pm 1,11\%$) – 25-30 років, 27,9% ($\pm 2,27\%$) – 31-44 роки, 11,5% ($\pm 1,73\%$) – 45-60 років, осіб старше 70 років серед опитаних не було. Більшість з проанкетованих є лікарями (85,2% ($\pm 1,11\%$)), 13,1% ($\pm 0,79\%$) – особи, що обіймають адміністративно-управлінські посади у сфері охорони здоров'я.

За освітнім рівнем респонденти розподілились наступним чином: 4,9% ($\pm 2,27\%$) – молодші спеціалісти та бакалаври, 68,9% ($\pm 2,27\%$) – спеціалісти та магістри, 18% ($\pm 3,04\%$) – кандидати наук, 6,6% ($\pm 1,88\%$) – доктори наук. Що стосується наявної підготовки з дисципліни «Правознавство»: 4,9% ($\pm 2,27\%$) – не вивчали означену дисципліну, 39,3% ($\pm 1,35\%$) – вивчали даний предмет у школі, 49,2% ($\pm 1,11\%$) – вивчали у вищому навчальному закладі, 4,9% ($\pm 2,27\%$) – проходили спеціалізовані курси / семінари / тренінги тощо, 1,6% ($\pm 1,88\%$) – мають спеціалізовану освіту.

Під час здійснення професійної діяльності 67,2% ($\pm 1,11\%$) опитаних застосовують правові знання, зокрема з метою запобігання професійних ризиків, 6,6% ($\pm 1,88\%$) виступали стороною у судовому процесі, пов'язаному з професійною діяльністю, 73,8% ($\pm 2,15\%$) регулярно надають роз'яснення пацієнтам, відвідувачам або колегам щодо їх прав та обов'язків, при цьому 67,2% ($\pm 1,11\%$) при цьому відчують труднощі. Нестачу правової підготовки під час професійної діяльності відчують 93,4% ($\pm 1,55\%$) проанкетованих. Оцінюючи своє вміння працювати з джерелам правової інформації за десятибальною шкалою 72,2% ($\pm 1,11\%$) визначили його на рівні, що не перевищує шести (рис. 1). Що стосується зрозумілості інформації, представленої у нормативно-правових джерелах то 63,9% ($\pm 2,27\%$) також оцінили її не вище ніж шість з десяти (рис. 2).

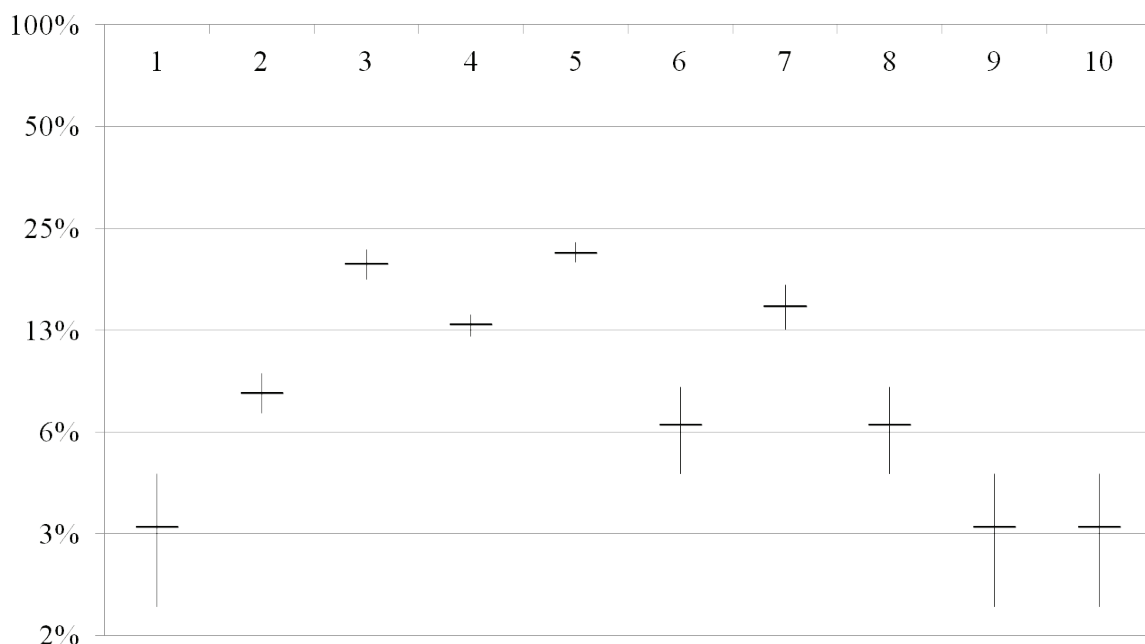

Рис. 1. Результати самооцінювання фахівців галузі охорони здоров'я щодо вміння працювати з джерелами правової інформації

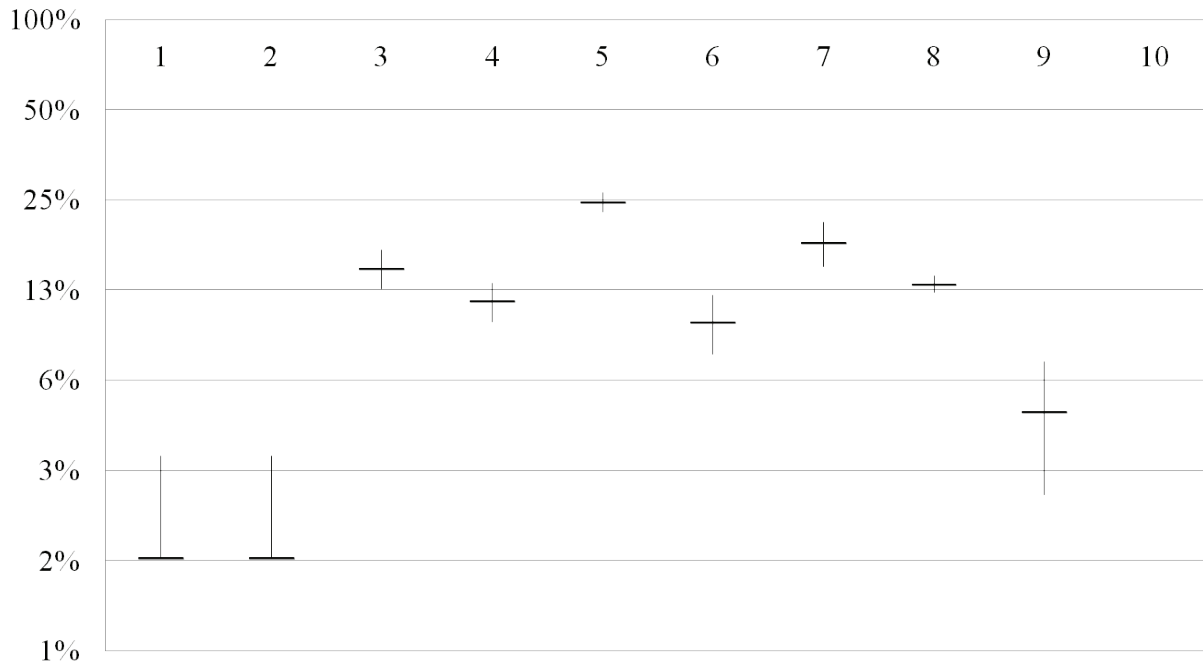

Рис. 2. Результати самооцінювання фахівців галузі охорони здоров'я щодо зрозумілості інформації, представлені в нормативно-правових актах

Вивчення курсу медичного права фахівцями охорони здоров'я вважають необхідним 100% ($\pm 0,79\%$) опитаних, які б хотіли пройти зазначений спеціалізований курс. Зокрема, серед питань медичного права, що є найбільш цікавими респонденти зазначили: права та обов'язки медичних працівників, юридичний захист лікарів, юридичні аспекти взаємодії лікаря та пацієнта, законодавство у галузі охорони здоров'я, права та обов'язки пацієнтів.

Серед причин, що ускладнюють роботу з джерелами правової інформації більшість опитаних зазначили: її багатоджерельність та відсутність систематизації – 82,1% ($\pm 0,79\%$); неузгодженість нормативних документів між собою – 28,5% ($\pm 1,73\%$); відсутність профільного нормативно-правового акта, що врегульовує основні питання медичної діяльності – 86,4% ($\pm 1,55\%$); занадто загальний характер профільного Закону України «Основи законодавства України про охорону здоров'я» (1992 р.) – 59,3% ($\pm 1,35\%$); невизначеність прав лікарів та пацієнтів – 99,7% ($\pm 2,02\%$).

Результати, отримані у ході опитування свідчать про недостатню правову підготовку лікарів на всіх етапах професійного навчання, а також виявляють труднощі у роботі з нормативно-правовими актами, що врегульовують медичну практику, зокрема через їх чисельність та відсутність систематизації.

Існуючий стан речей є закономірним з огляду на ієрархічну складність актів законодавства України у сфері охорони здоров'я. Так, до основних джерел медичного права в Україні слід віднести:

- Конституцію України (1996 р.) (ст. 49);
- Цивільний кодекс України (2003 р.) (ст. 281

«Право на життя», ст. 282 «Право на усунення небезпеки, яка загрожує життю та здоров'ю», ст. 283 «Право на охорону здоров'я», ст. 284 «Право на медичну допомогу», ст. 285 «Право на інформацію про стан здоров'я», ст. 286 «Право на таємницю про стан здоров'я», ст. 287 «Права фізичної особи, яка перебуває на стаціонарному лікуванні у закладі охорони здоров'я», ст. 290 «Право на донорство» та інші);

- Кримінальний кодекс України (2001 р.) (ст. 131 «Неналежне виконання професійних обов'язків, що спричинило зараження особи вірусом імунодефіцити людини чи іншої невиліковної хвороби», ст. 132 «Розголошення відомостей про проведення медичного огляду на виявлення зараження вірусом імунодефіцити людини чи невиліковної інфекційної хвороби», ст. 134 «Незаконне проведення абортів», ст. 138 «Незаконна лікувальна діяльність», ст. 139 «Ненадання допомоги хворому медичним працівником», ст. 140 «Неналежне виконання обов'язків медичним або фармацевтичним працівником», ст. 141 «Порушення прав пацієнта», ст. 142 «Незаконне проведення дослідів над людиною», ст. 143 «Порушення встановленого законом порядку трансплантації органів та тканин людини», ст. 144 «Насильницьке донорство», ст. 145 «Незаконне розголошення лікарської таємниці» та інші);

- Кодекс України про адміністративні правопорушення (1984 р.) (ст. 451 «Порушення встановленого порядку взяття, переробки, зберігання, реалізації і застосування донорської крові та (або) її компонентів і препаратів», ст. 462 «Порушення встановлених законодавством вимог щодо заняття народною медициною (цілительством) тощо);

• Закони України: «Основи законодавства України про охорони здоров'я» (1992 р.), «Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування» (ст. 1, 4, 9, 16, 36 та інші) (1999 р.), «Про запобігання захворюванню на СНІД та соціальний захист населення» (2010 р.), «Про захист населення від інфекційних хвороб» (2000 р.), «Про захист прав споживачів» (1991 р.), «Про лікарські засоби» (1996 р.), «Про обіг в Україні наркотичних засобів, психотропних речовин і прекурсорів» (1999 р.), «Про охорону дитинства» (2001 р.), «Про протидію захворювання на туберкульоз» (2001 р.), «Про протидію поширенню хвороб, зумовлених вірусом імунодефіциту людини (ВІЛ), та правовий і соціальний захист людей, які живуть з ВІЛ» (1991 р.), «Про психіатричну допомогу» (2000 р.), «Про страхування» (1996 р.) (ст. 6 «Добровільне страхування та його види»); інші спеціальні закони;

• акти центральних і місцевих органів державної виконавчої влади тощо.

Таким чином, очевидно постає ієрархічна складність джерел медичного права в Україні, що не сприяє формуванню правової культури серед медичних працівників, які не мають базової юридичної освіти.

Варто зауважити, що впродовж останніх двадцяти років науковою та практичною правовою спільнотою широко обговорюється проблема формування медичного права і створення Медичного кодексу України, зокрема на підтримку даної ініціативи виступають Н. Болотіна, С. Булеца, З. Гладун, С. Стеценко, І. Сенюта та інші, які засновують свою позицію не лише на результатах науково-практичного аналізу чинного законодавства України та судової практики у галузі медичного права, але і на міжнародному досвіді таких країн, як: Італійська Республіка, Королівство Іспанія, Сполучені Штати Америки, Французька Республіка тощо.

Однак, існує і інша думка, яку зокрема висловлює Р. Майданик (2013), про те, що кодифікація медичного законодавства позбавляє його реального регулятивного характеру, перетворюючи його в норми-декларації, що обумовлює невиправдане збільшення частки спеціальних законів і підзаконних актів. На думку вченого, замість кодифікації доцільною є підготовка Зводу законів у сфері охорони здоров'я України як комплексного акту систематизації різномірних спеціальних норм медичного законодавства (цивільних, адміністративних, трудових норм правоохоронного характеру) (с. 63–74).

Розмірковуючи над питанням доцільності створення Медичного кодексу України, важливо не випустити з поля зору правові норми, які безпосередньо не відносяться до медичного права,

проте є надзвичайно важливими для розуміння та належного врегулювання правовідносин між суб'єктами галузі охорони здоров'я, адже саме ці правові норми, ймовірніше за все, не привернуть увагу медичних працівників та пацієнтів, що не мають спеціалізованої юридичної освіти при опрацюванні ними чинного законодавства.

Прикладом такої правової норми може слугувати ч. 1 ст. 1172 Цивільного кодексу України: «Юридична або фізична особа відшкодовує шкоду, завдану їхнім працівником під час виконання ним своїх трудових (службових) обов'язків» (URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/435-15>). Тобто, аналізуючи дане положення крізь призму взаємовідносин пацієнт-лікар-заклад охорони здоров'я обов'язок щодо відшкодування шкоди, завданої каліцтвом або іншим ушкодженням здоров'я пацієнта (у разі якщо буде доведено взаємозв'язок між завданою шкодою та винними діями або бездіяльністю лікаря) покладається саме на роботодавця, тобто заклад охорони здоров'я. У той же час, варто зазначити, що відповідно до ч. 2 ст. 1191 Цивільного кодексу України, заклад охорони здоров'я, що відшкодував шкоду, завдану пацієнтові, має право зворотної вимоги (регресу) до винного лікаря «... у розмірі коштів, витрачених на лікування особи, яка потерпіла від цього злочину» (URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/435-15>). Мова про регрес виплат, пов'язаних із відшкодуванням моральної шкоди у даному випадку не ведеться.

Аналізуючи судову практику, щодо відшкодування шкоди, завданої каліцтвом, іншим ушкодженням здоров'я або смертю фізичної особи знаходимо підтвердження застосування згаданих вище статей у практиці цивільного судочинства. Так, у цивільній справі за позовом особа_1 до центральної районної лікарні Київської області, фінансового управління районної державної адміністрації Київської області про відшкодування шкоди, заподіяної злочином, в якій зазначає, що її чоловіка – особу_2 було доставлено із проникаючим ножовим пораненням до центральної районної лікарні Київської області, де йому було проведено операцію завідувачем хірургічного відділення (особа_3). Через 9 днів особу_2 було виписано для подальшого лікування по місцю проживання в обласній лікарні, де особа_2 невдовзі померла. Відповідно до висновку комісійної судово-медичної експертизи причиною смерті стали недоліки у наданні медичної допомоги в центральній районній лікарні Київської області. Кримінальне провадження стосовно особи_3 було закрито в зв'язку зі смертю підозрюваного. Позивач понесла витрати на придбання ліків, похорони, їй було спричинено душевні страждання через смерть чоловіка, чим йому було заподіяно матеріальну і моральну шкоду. Відшкодування шкоди особа_1 просила покласти на лікарню,

оскільки саме там працював лікар особа_3. У даній справі Обухівський районний суд Київської області із посиланням на ч. 1 ст. 23, ч. 1 ст. 1167, ч. 1 ст. 1172 Цивільного кодексу України вирішив: «... стягнути з ... центральної районної лікарні Київської області на користь особа_1 відшкодування моральної шкоди в розмірі 50 000 грн...» (URL: <http://reyestr.court.gov.ua/Review/41146352>).

Висновки. Отже, на нашу думку, систематизація національного законодавства у галузі охорони

здоров'я шляхом його кодифікації і створення базового документу – Медичного кодексу України сприятиме підвищенню рівня правової культури лікарів, посиленню їх позитивної відповідальності, укріпленню морально-етичних цінностей та високих професійних орієнтирів серед медиків, що сприятиме підвищенню якості надання медичної допомоги населенню за для укріплення та збереженню найвищої суспільної цінності – життя та здоров'я людей.

Література

- Болотіна Н. Б. Медичне право у системі права України. *Право України*. 1999. № 7. С. 116–121.
- Булеца С. Б. Цивільні правовідносини, що виникають у сфері здійснення медичної діяльності: теоретичні та практичні проблеми: дис. ... докт. юрид. наук : 12.00.03. Одеса, 2016. 437 с.
- Гладун З. С. Адміністративно-правове регулювання охорони здоров'я населення в Україні: монографія. Київ : Юрінком Інтер, 2007. 720 с.
- Закон України «Основи законодавства України про охорони здоров'я» від 19.11.1992 № 2801-XII. URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/2801-12> (дата звернення: 05.04.2018).
- Закон України «Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування» від 23.09.1999 № 1105-XIV. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/1105-14> (дата звернення: 05.04.2018).
- Закон України «Про запобігання захворюванню на синдром набутого імунodefіциту (СНІД) та соціальний захист населення» від 23.12.2010 № 2861-VI. URL: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/2861-17> (дата звернення: 05.04.2018).
- Закон України «Про захист населення від інфекційних хвороб» від 06.04.2000 № 1645-III URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1645-14> (дата звернення: 05.04.2018).
- Закон України «Про захист прав споживачів» від 12.05.1991 № 1023-XII. URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/1023-12> (дата звернення: 05.04.2018).
- Закон України «Про лікарські засоби» від 04.04.1996 № 123/96-ВР. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/123/96-%D0%B2%D1%80> (дата звернення: 05.04.2018).
- Закон України «Про обіг в Україні наркотичних засобів, психотропних речовин і прекурсорів» від 08.07.1999 № 863-XIV. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/863-14> (дата звернення: 05.04.2018).
- Закон України «Про охорону дитинства» від 26.04.2001 № 2402-III. URL: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/2402-14> (дата звернення: 05.04.2018).
- Закон України «Про протидію захворювання на туберкульоз» від 05.07.2001 № 2586-III. URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/2586-14> (дата звернення: 05.04.2018).
- Закон України «Про протидію поширенню хвороб, зумовлених вірусом імунodefіцити людини (ВІЛ), та правовий і соціальний захист людей, які живуть з ВІЛ» від 12.12.1991 № 1972-XII. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1972-12> (дата звернення: 05.04.2018).
- Закон України «Про психіатричну допомогу» від 22.02.2000 № 1489-III. URL: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/1489-14> (дата звернення: 05.04.2018).
- Закон України «Про страхування» від 07.03.1996 № 85/96-ВР. URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/85/96-%D0%B2%D1%80> (дата звернення: 05.04.2018).
- Кодекс України про адміністративні правопорушення від 18.12.1984. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/80731-10> (дата звернення: 05.04.2018).
- Конституція України від 28.06.1996 № 254к/96-ВР. URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80> (дата звернення: 05.04.2018).
- Кримінальний кодекс України 05.04.2001 № 2341-III. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2341-14> (дата звернення: 05.04.2018).
- Майданик Р. А. Законодавство України в сфері охорони здоров'я: система і систематизація. *Медичне право*. 2013. № 2(12). С. 63–74.
- Сисоева С. О. Основи педагогічної творчості: підручник. Київ : Міленіум, 2006. 344 с.
- Справа № 372/3795/14-ц. URL: <http://reyestr.court.gov.ua/Review/41146352> (дата звернення: 05.04.2018).
- Стеценко С. Г. Медичне право України: Підручник. Київ : Всеукраїнська асоціація видавців «Правова єдність», 2008. 507 с.
- Указ Президента України від 14.11.2017 № 361/2017 «Про оголошення в Україні 2018 року Роком реалізації правопросвітницького проекту «Я маю право!» URL: (<http://www.president.gov.ua/documents/3612017-22974>). (дата звернення: 05.04.2018).
- Цивільний кодекс України від 16.01.2003 № 435-IV. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/435-15> (дата звернення: 05.04.2018).

References

- Bolotina, N. B. (1999). *Medychne pravo u systemi prava Ukrainy [Medical law in the system of law of Ukraine]. Pravo Ukrainy, 7, 116–121 (ukr).*
- Boulevets, S. B. (2016). *Cyvilni pravovidnosyny, shho vynykayut u sferi zdiysnennya medychnoyi diyalnosti: teoretychni ta praktychni problemy [Civil legal relatins, which arise in the field of medical activity: theoretical and practical problems]. Doctor's thesis (ukr).*
- Gladun, Z. S. (2007). *Administratyvno-pravove reguluvannya okhorony zdorov'ya naselelnya v Ukraini: monografia [Administrative and legal regulation of public health in Ukraine: monograph]. Kyiv, Ukraine: Yurinkom Inter (ukr).*
- Zakon Ukrainy «Osnovy zakonodavstva Ukrainy pro okhorony zdorov'ya» [Law of Ukraine «Fundamentals of Ukrainian Health Law»] dated 19.11.1992 № 2801-XII. Retrieved from <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/2801-12> (ukr).*
- Zakon Ukrainy «Pro zagalnoobov'yazkove derzhavne socialne strakhuvannya» [Law of Ukraine «On Compulsory State Social Insurance»] dated September 23, 1999, No. 1105-XIV. Retrieved from <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/1105-14> (ukr).*
- Zakon Ukrainy «Pro zapobigannya zakhvoryuvannyu na syndrom nabutogo imunodeficytu (SNID) ta socialnyj zakhyst naselelnya» [Law of Ukraine «On Prevention of Acquired Immune Deficiency Syndrome (AIDS) and Social Protection of the Population»] dated 23.12.2010 № 2861-VI. Retrieved from <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/2861-17> (ukr).*
- Zakon Ukrainy «Pro zakhyst naselelnya vid infekciynykh khvorob» [Law of Ukraine «On Protection of the Population against Infectious Diseases»] dated 06.04.2000 No. 1645-III Retrieved from <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1645-14> (ukr).*
- Zakon Ukrainy «Pro zakhyst prav spozhyvachiv» [Law of Ukraine «On Protection of Consumer Rights»] dated May 12, 1991 No. 1023-XII. Retrieved from <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/1023-12> (ukr).*
- Zakon Ukrainy «Pro likarski zasoby» [Law of Ukraine «On Medicines»] dated 04.04.1996 № 123/96-BP. Retrieved from <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/123/96-%D0%B2%D1%80> (ukr).*
- Zakon Ukrainy «Pro obig v Ukraini narkotychnykh zasobiv, psykhotropnykh rehovyn i prekursoriv» [Law of Ukraine «On the circulation of narcotic drugs, psychotropic substances and precursors in Ukraine»] dated 08.07.1999 No. 863-XIV. Retrieved from <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/863-14> (ukr).*
- Zakon Ukrainy «Pro okhoronu dytynstva» [Law of Ukraine «On the Protection of Childhood»] dated 26.04. 2001 No. 2402-III. Retrieved from <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/2402-14> (ukr).*
- Zakon Ukrainy «Pro protydiu zakhvoriuvannia na tuberkul'oz» [Law of Ukraine «On the Counteraction of TB»] dated 25.07.2001 No. 2586-III. Retrieved from <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/2586-14> (ukr).*
- Zakon Ukrainy «Pro protydiu poshyrennyu khvorob, zumovlenykh virusom imunodeficytu lyudyny (VIL), ta pravovyy i socialnyj zakhyst lyudej, yaki zhyvut z VIL» [Law of Ukraine «On the response to the spread of human-induced human immunodeficiency virus (HIV) diseases and legal and social protection of people living with HIV»] dated 12.12.1991, No. 1972-XII. Retrieved from <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1972-12> (ukr).*
- Zakon Ukrainy «Pro psykhiatrychnu dopomogu» [Law of Ukraine «On Psychiatric Aid»] dated 22.02.2000 No. 1489-III. Retrieved from <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/1489-14> (ukr).*
- Zakon Ukrainy «Pro strakhuvannya» [Law of Ukraine «On Insurance»] dated March 7, 1996 No. 85/96-BP. Retrieved from <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/85/96-%D0%B2%D1%80> (ukr).*
- Code of Ukraine on Administrative Offenses dated 18.12.1984 Retrieved from <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/80731-10> (ukr).*
- The Constitution of Ukraine dated 28.06.1996 No. 254k / 96-BP. Retrieved from <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80> (ukr).*
- The Criminal Code of Ukraine dated 05.04.2001 № 2341-III. Retrieved from <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2341-14> (ukr).*
- Maidanek, R. A. (2013). *Zakonodavstvo Ukrainy v sferi okhorony zdorov'ia: systema i systematyzatsiia [Ukrainian Health Legislation: System and Systematization]. Medical law, 2 (12), 63–74 (ukr).*
- Sysoieva, S. O. (2006). *Osnovy pedagogichnoyi tvorchosti: pidruchnyk [Grounds of pedagogical creativity: a textbook]. Kyiv, Ukraine. Millenium Publ. (ukr).*
- Case number 372/3795/14-ts. Retrieved from <http://reyestr.court.gov.ua/Review/41146352> (ukr).
- Stetsenko, C. G. (2008). *Medychne pravo Ukrainy [Medical Law of Ukraine]. Kyiv, Ukraine: All-Ukrainian Association of Publishers «Legal Unity» (ukr).*
- Decree of the President of Ukraine dated 14.11.2017 No. 361/2017 «On announcing in 2018 the year of realization of the law-education project «I have a right!»» Retrieved from <http://www.president.gov.ua/documents/3612017-22974> (ukr).
- Civil Code of Ukraine dated 16.01.2003 № 435-IV. Retrieved from <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/435-15> (ukr).*

KODYKLICACJA PRAWODAWSTWA MEDYCZNEGO Z POZYCJI POPRAWY KULTUROWEJ LEKARZY NA UKRAINIE

Tsekhmister Yaroslav, doktor nauk pedagogicznych, profesor, członek-korespondent Narodowej Akademii Nauk Pedagogicznych Ukrainy, pierwszy prorektor naukowej pedagogicznej działalności, Narodowy Uniwersytet Medyczny imienia O. O. Bohomolca, bulwar T. Szewczenka, 13, 01601 Kijów, Ukraina, Ya.Tsekhmister@gmail.com

Łysenko Oleksandra, kandydat nauk pedagogicznych, adiunkt, zastępca dyrektora Instytutu Kształcenia Podyplomowego, Narodowy Uniwersytet Medyczny imienia O. O. Bohomolca, bulwar T. Szewczenka, 13, 01601 Kijów, Ukraina, A.Yu.Lysenko@gmail.com

Oferowany artykuł podkreśla współczesne warunki ustawodawstwa na Ukrainie dotyczące kwestii opieki zdrowotnej; przedstawia wyniki badań lekarzy na temat poziomu ich wiedzy w zakresie prawa medycznego; określa powody, które w opinii lekarzy komplikują pracę ze źródłami informacji prawnej; dokonuje analizy stosunków prawnych między podmiotami w sferze ochrony zdrowia w zakresie zagadnień związanych z odszkodowaniami z tytułu szkód, z tytułu niepełnosprawności, innych uszczerbków na zdrowiu lub śmierci osoby fizycznej w zakresie Kodeksu Cywilnego Ukrainy i postępowania cywilnego; uzasadnia celowość ustanowienia Kodeksu Medycznego Ukrainy; przedstawia opinię, że usystematyzowanie ustawodawstwa krajowego w sferze ochrony zdrowia poprzez jego kodyfikację i ustanowienie podstawowego dokumentu - Kodeks medyczny Ukrainy - pomoże w podniesieniu poziomu kultury prawnej lekarzy, poprawie ich pozytywnej odpowiedzialności, konsolidacji moralne wartości etyczne i wysokie zawodowe punkty orientacyjne wśród mężczyzn medycznych, które pomogą poprawić jakość świadczenia pomocy medycznej dla ludności w celu wzmocnienia i zachowania najwyższej wartości społecznej - ludzkiego życia i zdrowia.

Słowa kluczowe: kodyfikacja ustawodawstwa medycznego; prawo medyczne; kultura prawna lekarzy.

CODIFICATION OF MEDICAL LEGISLATION FROM THE POSITION OF DOCTORS' LEGAL CULTURE IMPROVEMENT IN UKRAINE

Tsekhmister Yaroslav, Doctor of Sciences in Education, Professor, Corresponding Member in NAES of Ukraine, First Pro-rector in Scientific Pedagogical Activity, Bogomolets National Medical University, T. Shevchenko Boulevard, 13, 01601 Kyiv, Ukraine, Ya.Tsekhmister@gmail.com

Lysenko Oleksandra, PhD in Pedagogy, Associate Professor, Deputy Director of the Institute of Postgraduate Education, Bogomolets National Medical University, 13 T. Shevchenko Boulevard, 01601 Kyiv, Ukraine, A.Yu.Lysenko@gmail.com

The article, being offered, emphasizes the modern conditions of legislation in Ukraine on issues of health care. Presents the doctors survey results about level of their knowledge in the sphere of medical law. 610 respondents from 9 regions of Ukraine took part in the survey. The survey results indicate insufficient of doctors knowledge's in the sphere of medical law at all stages of vocational training. Were identified difficulties in working with normative legal acts regulating medical practice, in particular due to their number and lack of systematization. Also, it was found that 100% of respondents would like to attend a medical law course, and examine the rights and responsibilities of health professionals, the legal protection of doctors, the legal aspects of the interaction between physicians and patients, health legislation, patients' rights and responsibilities. Was made the analysis of legal relations between entities in the sphere of health care as to issues, related to indemnification of harm, caused by handicap, other health injury or death of natural person in terms of Civil Code of Ukraine and practice of civil law proceeding. Article justifies the expediency of creating the Medical Code of Ukraine, that will systematize of national legislation in the sphere of health care through its codification and establishment of basic document - Medical Code of Ukraine - will assist to improvement in level of legal culture at doctors, improvement in their positive responsibility, consolidation of moral ethical values and high professional landmarks among medical men that will assist to improvement in quality of rendering the medical aid to population for reinforcement and preservation of the highest social value - human life and health.

Key words: codification of medical legislation; medical law; legal culture of doctors.

Стаття надійшла до редакції 16.05.2018

Прийнято до друку 27.09.2018